

Innspill til Musikkutvalget

Hørselshemmedes Landsforbund (HLF) er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse og har 67 000 medlemmer. Medlemmene bruker høreapparat, cochlea implantat, har tinnitus, Ménièrees eller andre hørselsutfordringer. Hver femte nordmann har hørselsutfordringer, og stadig flere rammes. Vi arbeider for en enklere hverdag for personer med hørselsutfordringer og forebygging av hørselsskader i befolkningen. Målet er et samfunn som gir like muligheter for oss alle, uansett hørsel.

Hørselshemmedes Landsforbund takker for muligheten til å gi innspill til Musikkutvalget. Innspillet er særlig knyttet til utvalgets mål om å undersøke hva som fremmer og hva som hemmer likestilling, deltagelse, inkludering og rekruttering i musikklivet, særlig blant barn og unge, samt identifisere hva som forårsaker skjevheter og barrierer for deltakelse.

Barn og unges deltagelse

Vi vet at barn og unge med nedsatt hørsel tidvis hindres i deltagelse i musikklivet. Foreldre har fortalt at de har fått tilbakemeldinger på vegne av barna om at "korps kanskje ikke er aktuelt for ditt barn". På linje med andre barn med funksjonsnedsettelser møter gruppen fysiske, sosiale og holdningsmessige barrierer. Samtidig som vi vet at forskningen forteller oss om viktigheten av barns deltagelse i fritidsaktiviteter og FNs konvensjon om barnets rettigheter slår fast at "at alle barn har rett til hvile og fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv".

Holdninger og tilrettelegging

Holdninger og mangel på kunnskap er ofte grunnen til at barn med nedsatt hørsel kan oppleve at de ikke får adgang til å delta i musikklivet, på lik linje med alle. Informasjon om god inkludering bør være lett tilgjengelig for tilbydere av fritidsaktiviteter og tilbud rettet mot barn. Informasjonsmateriell bør ta for seg hvordan møte barn med nedsatt hørsel.

Noen viktige momenter her er:

- Et første møte med gjensidig utveksling av kunnskap om hva barnet trenger.
- Plassering i rommet, det kan være nyttig at barn med nedsatt hørsel sitter langt fremme.
- Godt lys i rommet, spesielt der aktivitetsleder står, gir mulighet for munnavlesning.
- Fravær av unødvendig støy.
- Bruke mikroner eller andre tekniske hjelpemidler, en og en snakker om gangen.
- I forkant av hver samling: Kort skriftlig informasjon om hva som står på programmet.

Tilgang til offentlige musikkarrangement for alle - universell utforming

Manglende universell utforming og tilrettelegging for personer med hørselsutfordringer er en utfordring ved offentlige arrangementer i dag. Dette innebærer at mennesker med hørselsutfordringer fratras en reell mulighet til å delta på lik linje med andre. Som på en rekke andre samfunnsarenaer, er det behov for et løft for universell utforming og en styrket innsats for å bygge ned barrierer.

HLF har utarbeidet en universell utformingsguide som ligger på våre nettsider. Guiden inneholder et [eget kapittel](#) om kultur, med nærmere beskrivelser av hvordan infrastruktur, bygg og akustikk kan være hørselsvennlig utformet. Noen av punktene herfra går det nærmere inn på under.

Skrivetolking

Mange med hørselsutfordringer har behov for tilrettelegging for å kunne oppfatte hva som blir sagt. Ved manglende tilrettelegging blir arrangement som i utgangspunktet skal være åpent for alle, i realiteten ikke det. Lyd- og taleoverføringsanlegg og lydutjevningsanlegg kan bidra til god lyd for alle.

Et annet hjelpemiddel, som kan benyttes av alle som kan lese skrift på skjerm, er skrevetolk. Dette er i dag en individuell rettighet for de som har vedtak på tolk hos NAV, men kan også bestilles av arrangører ved ulike arrangement og skrevetolking kan f.eks. gjøres med storskjerm.

Vi ønsker å vise til prosjekt som har prøvd ut strømming av skrevetolking via en QR-kode. Bruk av egen mobilskjerm reduserer kostnader og plassbruk ved arrangementet, og publikum kan oppholde seg der de selv ønsker, uavhengig av ekstern skjerm. Metoden vil tilstrebe universell utforming fordi løsningen gjøres tilgjengelig for alle som kan benytte seg av tekst på skjerm. Les mer her:

<https://www.hlf.no/slik-jobber-vi/prosjekter/kultur-for-teksting-skrivetolking-for-et-mer-tilgjengelig-kulturliv>

Norsk Standard for lydforhold og ny teknologi

Norsk Standard NS 8179:2023 Lydforhold i bygninger - lydtekniske løsninger for universell utforming er viktig å være oppmerksom på i denne sammenheng. De lydtekniske løsningene for universell utforming som beskrives i standard vil bidra til bedre tale- og lytteforhold for alle, inkludert normalthørende. Disse løsningene er spesielt viktige for barn, eldre personer med nedsatt hørsel, syn eller konsentrasjonsevne eller annet morsmål. Dokumentet gir krav og retningslinjer for planlegging og valg av lydteknisk utstyr som bidrar til universell utforming, og spesifiserer løsninger for lydoverføring i rom og lokaler i bygninger. Vi vil spesielt peke på det som her står om blåtann. Eksempler på mobile enheter er hodetelefon, høreapparat, smarttelefon eller lignende. Auracast broadcast audio er en ny blåtannfunksjon som gjør det mulig for en lydsender, for eksempel en smarttelefon, bærbar PC eller TV, å kringkaste lyd til et ubegrenset antall blåtannlydmottakere i nærheten, inkludert høyttalere, ørepropper eller høreapparater. Denne type teknologi bør gjøres tilgjengelig for alle som har behov for lydforsterkning på konserter og andre aktuelle steder.

Videre viser vi også til NS 8178:2023 Akustiske kvalitetskriterier for saler for musikkfremføring.

Dokumentet beskriver kriterier for saler som brukes til musikkframføring i lokaler på under 6500 m³.

<https://forhandsvis.standard.no/product/2551041/nb?filePath=86d4a980-2ef7-4139-8308-968f7da3b1cc.zip>

Andre prosjekt

Et annet prosjekt vi ønsker å tipse om er musikktraining for CI (Cochlea-implantat) brukere der livsglede, mestring, økt språkforståelse er noe av det som trekkes frem når det gjelder deltagelse for alle i musikklivet: <https://www.hlf.no/slik-jobber-vi/prosjekter/musikkglede-er-livsglede-musikktraining-for-ci-brukere>

Vi ønsker lykke til med viktig arbeid, kontakt oss gjerne hvis dere ønsker at vi utdyper våre innspill eller dere har spørsmål til oss.

Med vennlig hilsen
Hørselshemmedes Landsforbund

Ragnhild S. Støkket

leder for samfunn og politikk

